

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 26. januarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja. 8.00 Sv. maša; 9.50 Clementi: Sonatina št. 1; 10.00 Slatkinov orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Marodič »Kapitan Ivó Nageljček«. Tretji del; 11.50 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 12.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 »Kdor več zna, manj zna«. Komedija v 3. dej.; 16.20 Koncert pianista Badura Skoda; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Tavčar: »Mario Luzi«; 18.40 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasične lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Pod farnim zvonom župne cerkve v Dolini; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 27. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Kitarist Powel; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pachiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »A. Illersberg«; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Kulturni odmevi; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti; Pianist Jakob Jež; 22.20 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 28. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Saksfonist Getz; 12.00 Pod farnim zvonom župne cerkve v Dolini; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; Plošče za vas; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncert; 18.30 Jelly Roll Morton in njegovi »Red Hot Peppers«; 19.10 Bambič: Ivan Cargo; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 19.45 Mešani zbor iz Boljunca; 20.00 Sport; 20.35 »Knez Igor«, opera.

♦ SREDA, 29. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Na orglice igra Gern; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Ljudske pesmi; 19.10 Higiiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 30. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Trobentač Al Hirt; 12.00 Beseda in glasba; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 »Musici del Friuli«; 17.20 Za mlade poslušavce; Razkuštrane pesmi; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 18.50 Gregorjev orkester; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Ansambel Borta Lesjaka; 20.00 Sport; 20.35 Danek: »Razgovor na večer pred procesom«. Radijska drama; 21.35 Moderni ritmi; 22.00 Komorne skladbe; 22.15 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 31. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Na banjo igra Morgan; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.55 Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 18.30 Komorni koncert; 19.10 Frosini: Državljska vzgoja; 19.25 Znane melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.15 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 1. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Aytaradio; 16.10 Straussovi valčki; 16.45 Nievo »Izpovedi osemdesetletnika«; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost, 18.30 Slovenski vokalni oktet; 18.45 Igra Blackov orkester; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.50 Artač »Pepče se žen«. Radijska igra; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

KD si išče nov obraz

Novi politični tajnik Krščanske demokracije je postal poslanec Flaminio Piccoli, ki je po poklicu časninar in je doma s Tridentinskega. Za državnega poslanca je bil prvič izvoljen leta 1958. V stranki je že dolgo zavzemal odgovorna mesta, od leta 1964 pa je bil strankin podtajnik. Skupno s sedanjim ministrskim predsednikom Rumorjem in ministrom Colombom je Piccoli sestavljal vodilno trojico tako imenovane dorotejske struje, ki je do zdaj imela v stranki večino. Prav na zadnjem zasedanju Vsedržavnega sveta Kršč. demokracije pa se je ta struja, kot vse kaže znatno ošibila. Čeprav je bil med dorotejci, fanfanijevci in pristaši bivšega ministra Tavianija dosežen sporazum, po katerem bi vsi pripadniki teh struj morali pri glasovanju za novega strankinega tajnika oddati glas Piccoliju, se je zgodilo, da je precejšnje število delegatov oddalo belo glasovnico. Piccoli je bil sicer vseeno izvoljen, a število belih glasovnic (87) je bilo večje od tistih, ki jih je prejel glavni kandidat (85).

Na splošno pa lahko rečemo, da je potek zasedanja potrdil, da pretresa najmočnejšo italijansko stranko huda kriza, ki najbrž nima primere v njeni zgodovini. Stranka še nikdar ni bila tako razcepljena, kot je danes, saj ima kar osem struj, poleg tega pa še marsikateri prvak hodi svoja pota.

Pri vsem tem je značilno, da nobena struja danes ne nasprotuje sodelovanju s socialisti na vladni ravni, medtem ko je bil še pred nekaj leti ta problem predmet ostrih polemik in sporov v sami stranki. Nihče tudi ne nasprotuje programu sedanje sredinsko-lepe vlade, ki ji predseduje Rumor. Med strujami se danes bje boj za novo večino v stranki. Levičarji, ki imajo, kot vse kaže, vedno več pristašev, se zavzemajo

za sestavo tašknega strankinega vodstva, ki bi bilo bolj dovzetno za probleme širokih ljudskih množic. Zelo oster proti sedanji večini je na zadnjem zasedanju vsedržavnega sveta bil bivši ministrski predsednik Moro, ki je v bistvu podprl stališča levih struj. Njegova struja je torej prešla v opozicijo proti dorotejcem in marsikdo že danes namiguje, da je Moro resen kandidat za bodočega glavnega političnega tajnika, češ da bo na prihodnjem kongresu prišlo do sodelovanja med njim in levičarji.

Piccoli je torej prevzel najbolj odgovorno mesto v stranki v trenutku, ko se ta nahaja v prehodnem obdobju. Bližnji kongres bo moral dati KD novi obraz in novo vsebino njeni politični akciji, če hoče tudi v bodočnosti ostati glavna politična sila v državi.

—0—

NIXON V BELI HIŠI

V ponedeljek je prevzel oblast v Beli hiši republikanec Nixon in demokrat Johnson se je vrnil na svojo kmetijo v Texasu. Začelo se je novo razdobje za Združene države in morda tudi za svetovno politiko.

Ugibanja, kaj bo prineslo, bi bila brezplodna. Za Nixona govorita njegov realizem in dobro znanje o svetovnih problemih. Realizem pa je danes bolj na mestu kot bujne ideje in sanje, ki si ne morejo najti izhoda. Glavne Nixona skrb bo morala vsekakor veljati Evropi, ki jo stresajo novi krči, upajmo, da so to krči razvoja.

DR. STELE ODLIKOVAN

Dunajska univerza je razpisala pred časom sedem Herderjevih nagrad za znanstveno delo. Dve izmed teh je podelila dvema jugoslovanskima znanstvenikom. Eno je dobil ljubljanski umetnostni zgodovinar dr. France Stele, drugo pa dramaturg profesor Matković iz Zagreba.

Za pravico slovenščine v jugoslovanskih konzulatih

Ljubljansko »Delo« je prineslo v sredo, 22. t. m., obširen članek z naslovom »Jugoslovanski jezik(i) in naša konzularna služba«. Podpisal ga je A. Rupnik, ki se v članku, očitno na osnovi lastnih izkušenj in dokazov, pritožuje nad zapostavljenostjo slovenščine v jugoslovanskih konzularnih in diplomatskih predstavništvih v tujini, kjer je postala srbohrvaščina kar »jugoslovansščina« celo v ustih konzularnih uradnikov samih. Slovenski izseljenci in potniki, ki imajo opraviti na konzulatih, so prisiljeni občevati z osebjem v srbohrvaščini, ki je mnogi niti ne znajo.

»Kje iskati splošne rešitve za uresničenje že zdavnaj sprejetih načel o enakopravnosti jezikov?«, je rečeno v članku. »Očitno pri nas v Sloveniji vlada v tem pogledu iluzija, da je temu kriva samo ali v glavnem neustrezna kadrovska zasedba v zvezni administraciji. Prav tako se večina slovenskih akcij usmerja v borbo za kadrovske proporcionalnost v naši konzularni službi. Da, to je že pravilno, brez Slovenca bo zares nemogoče občevati s slovenskimi rojaki zunaj v slovenščini. Toda pri tem ne bi smeli pozabiti, da Slovenec, pa četudi je na najvišjem položaju v konzulatu ali veleposlanstvu, ne more spremeniti sistema, ki vlada v celotni službi. Ta sistem smo pa videli:

vse, kar je pisanega, je v »jugoslovansščini«. Slovenski funkcionar ali uradnik v jugoslovanskem predstavništvu zunaj lahko stanje samo začasno (dokler je tam) ublaži, lahko korespondira in sprejema stranke (če je slučajno to njegov resor) v slovenščini. Toda od napisa pod državnim grbom do zadnjega formularja bo ostalo vse po starem.

Rešitve je treba torej iskati doma, v Beogradu — nadaljuje članek. »Bolj točno: v naših zakonodajnih organih. Očitno se stanje ne bo bistveno spremenilo vse dotlej, dokler posamezni organi zvezne uprave ne bodo z zakonom na to prisiljeni...«

»Delo« je objavilo tudi nekaj pisem bravcev, ki se pritožujejo, da so sestavljeni letošnji formularji za prijavo davkov samo v srbohrvaščini, in grozijo, da na takih formularjih ne bodo prijavi svojih davčnih dohodkov.

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. januarja, nedelja: Polikarp, Pavla
27. januarja, ponedeljek: Janez Zlat., Angela
28. januarja, torek: Valerija, Leonida,
29. januarja, sredo: Franc Sal., Radomir
30. januarja, četrtek: Martina, Ksaver
31. januarja, petek: Julijo, Janez B.
1. februarja, sobota: Ignacij, Igor

Spremembe na Kitajskem?

Na Kitajskem se tiho, a vztrajno pripravljajo neke spremembe v notranji in zunanji politiki. K temu mnenju se nagibajo zgodnji opazovalci spričo priprave za kongres kitajske komunistične stranke, ki naj bi bil sklican letos; to bi bil deveti kongres od ustanovitve stranke pred 48 leti. Kongres bi moral biti po strankinih pravilih vsakih pet let; od zadnjega jih je pa minilo že 13. Eden izmed razlogov za to je nesoglasje vodstva kitajske komunistične stranke, drugi pa v »kulturni revoluciji«, ki je bila praktični izraz in posledica raznih struj v vodstvu.

Na deveti plenarni seji centralnega odbora komunistične stranke, ki je bila v oktobru lanskega leta, so že sprejeli sklep, da se skliče kongres ali občni zbor stranke. Odločitev kaže, da so prišle do veljave struje, ki kažejo širše vodstvo na oblasti stranke in ne več samo eno skupino, ki trinajst

ŠTEVILO ŠOLARJEV V ITALIJI

Število šolarjev in dijakov v Italiji se je pomnožilo v zadnjih desetih letih za 64 odstotkov. To povečanje pa ne velja za vse vrste šol. Od šolskega leta 1958/59 dalje je ostalo število šolarjev na osnovnih šolah približno enako, in sicer okrog 4 milijone in 676 tisoč vpisanih pred desetimi leti in 4.646.000 vpisanih v tem šolskem letu. Vzrok je še vedno majhno število rojstev.

Na višjih srednjih šolah je vpisanih 6 in pol milijona učencev. Tu pa vpliva predvsem šolska obveznost do 14. leta.

Največji je pa dotok v višje srednje šole. Od 662.000 dijakov pred desetimi leti je poskočilo število na 1.397.000. Največ jih obiskuje srednje tehnične šole; teh dijakov je 607.000 ali 43 odstotkov. Na učiteljskih jih je 248.000 ali 18 odstotkov; na klasičnih licejih 195.000 ali 14 odstotkov, na znanstvenih pa 158.000 ali 11 odstotkov. 189.000 ali 14 odstotkov dijakov imajo pa srednje šole strokovne smeri.

let ni hotela sklicati nobenega občnega zbora. Na že omenjenem plenumu je imel Mao-tse pomemben govor, ki je bil precej »odprt« in je predlagal ureditev položaja in tudi razne osebne spremembe na vodilnih mestih. Vse to so znaki o novih smereh v kitajski notranji politiki.

Za spremembe, ki so možne v zunanji politiki Kitajske, se pa kažejo znaki že od konca novembra lanskega leta. Kitajski zunanji minister je namreč izjavil 26. novembra, da je Kitajska pripravljena obnoviti razgovore z ZDA, če se reši tudi vprašanje nacionalne kitajske republike na Formozi (Taiwanu). Od takrat se širijo glasovi, da je pekinška vlada pripravljena podpisati z Združenimi državami Amerike sporazum o koeksistenci obeh držav. Ta kitajski načrt pa ima seveda naperjeno svojo ost v sovjetski hrbet. Vprašanje je le, če bodo Združene države pripravljene žrtvovati kitajski nacionalistični režim na Formozi. Vendar se lahko sklepa, da bi bila komunistična Kitajska tudi brez tega pripravljena skleniti neki »modus vivendi« z Washingtonom, da bi zadala tako silovit udarec sovjetski politiki.

Nedvomno spadajo tudi mirovna pogajanja o Vietnamu, ki se začinjajo te dni v Parizu, v okvir te nove, na daleč razpredene kitajske strategije. Z mirom v Vietnamu bi bil namreč odstranjen glavni vzrok trenja med Kitajsko in Združenimi državami, te zadnje pa bi se lahko bolj posvetile problemom evropske obrambe, medtem ko bi tudi Kitajska lahko usmerila svojo pozornost od svojih južnih mej bolj na severne meje in na sovjetska ozemlja onkraj njih.

Ta razvoj, ki se sicer kaže še v neokliko neodločnih obrisih, ne obeta na daljši rok Sovjetski zvezi nič dobrega. S tem si je morda tudi razložiti hlastnost in nasilnost nove sovjetske politike v Evropi, da se namreč z zrušenjem Nemčije, z zasedbo Češkoslovaške in s pritegnitvijo arabskih držav v svoje območje reši grozečih »klešč«.

Prejeli smo:

PRETEŽKE TORBE ŠOLSkih OTROK

Vedno, kadar vidim šolske otroke, ki gredo v šolo ali iz šole, se čudim njihovim velikim in nabito polnim šolskim torbam. Nekateri nosijo knjige kar prevezane z jermenom, ker jih najbrž niso mogli spraviti v torbo. Tako morajo prenašati ne le preveč prostorne, ampak tudi preveč težke torbe, ki gotovo tehtajo včasih nad 5 kg ali še precej več. Ali je to pametno in humano? Nekateri knjige, ki jih prenašajo še majhni otroci, so prave debele učenjaške bukve, razne čitanke in drugo.

Otrokom, ki dan za dnem vlačijo to težo, navadno v desni roki, se lahko skrivi hrbtenica. In nič čudnega ni, če je v naših šolah toliko korektivne telovadbe. Ali ni mogoče otrokom olajšati teh bremen? V drugih državah ni tako. Tam so šolske knjige drobnejše in tudi mi smo imeli mnogo drobnejše knjige, ko smo hodili v šolo (in manj), človek nujno sklepa, da gre tu za neko razvado, ki se je hudo razpasla, da namreč sestavljavci učnih knjig ne vedo, kje je mera. Bojim se, da so plačani sestavljavci ne od kvalitete učbenika, ampak od tiskovne pole, in v tem je morda skrivnost tako debelih učbenikov v Italiji.

V nekaterih državah, kjer so učne knjige sicer samo normalno debele, so uvedli novost, da se dajo knjige razstavljati, tako da lahko vzame učenec v šolo samo tiste strani, ki jih potrebuje. To velja tudi za atlase. V šolo vzame le list, ki ga bo tisti dan potreboval. Tako so otrokom čimbolj olajšali šolske torbe. Menim, da bi ne bilo napak, če bi jih v Italiji posnemali, ali da bi vsaj učitelji upoštevali, da otroci niso težkoatletci.

ZLOCIN IN FANATIZEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

stva« in čistili nasilje ruskega carizma nad drugimi narodi, tudi slovanskimi. In leta 1945 in 1948 so se navduševali za staliniistični »ruski«, »slovanski« mit in mu žrtvovali svojo demokracijo.

Danes češka mladina plačuje za vse to. Toda odplačevanje bo morda dolgo. Zarja svobode se zdi še daleč. Danes leži nad Češko globoka noč, ki jo razsvetljujejo le samosežigi obupanih mladih ljudi.

—0—

VZHODNA MAŠA

V nedeljo 26. januarja ob 16. uri bo v župni cerkvi na Opčinah vzhodna maša ali liturgija v bizantinsko-slovanskem obredu. Vsem, ki se je bodo mogli udeležiti, se priporoča, da si pri cerkvenih vratih oskrbijo slovenski prevod liturgije, da bodo laže sodelovali. Pri maši bo pel Ekumenski zbor pod vodstvom prof. Hareja.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 2 ■

To dejstvo bi danes že težko razložil. Poskusim. Redka knjiga, ki je prišla iz Slovenije, iz bivše Jugoslavije, je bila kakor — sosedova, ne — naša. O naših čustvih, o našem stremljenju, o naši boli, o našem boju, o naših upih, o našem trpljenju so govorili in pisali tudi drugi, morda z mastnimi črkami in večkolonskimi naslovi, toda naša, primorska knjiga je govorila o vsem tem veni, liko bolj razumevajočo govorico. Bili so tipi črk, ki so govorili. Ko in če si dobil v roke tisk z značilnimi črkami Katoliške tiskarne v Gorici, Začilni tiskarne v Trstu ali katere druge izmed družne tiskarne v Trstu ali katere druge izmed takratnih slovenskih tiskarn, je bilo to veliko več, kakor če bi drugod bral cele pole o Primorski. Črke same so govorile, da je še v velikem mestu, sredi morja tujega življa utripajoče srce tiskarske, ki s pomočjo črk pošilja v svet knjige, knjige, v katerih so misli, ki vežejo, misli, ki tolčejo, misli, ki prerokujejo bodočnost... In kadar te črke niso mogle, niso smele sestaviti slovenske besede, kadar so morale pisati Sodalizio San Ermacora, Unione Editoriale Goriziana, Libreria in Tipografia Cattolica, Tipografia Consorziale in celo rimsko štetje nove ere, in ko so se celo zbele

»mrtvih, ki se vračajo«, in so jih, da bi bili drugi bolj mirni spravile v »morti ritornano«, kadar so »nad Carso plavali beli oblaki«, tudi takrat je črka domače pala, saj je bilo, kakor bi bila plat zvona... In črke so govorile velikokrat tudi drugače. Poleg svojega osnovnega pomena so imele v sebi še drug pomen, bili so simboli. Na Gorškem smo imeli založbo Sigmio. Ta beseda pomeni sicer grško črko »s«, pomeni pa tudi začetnico vsega, kar je »slovensko«. In Primorci so za ta pomen dobro vedeli.

Taka je bila torej slovenska beseda v primorski knjigi. Takrat bi je, in je ni, nobena druga mogla nadomestiti. Danes je to povsem drugače, danes bodo tudi ti moji stavki precej romantično zveneli. Najl! Kako zahvalna pesem naj zveni za vse tisto nenadomešljivo, za vse tisto lepo, nepopisno lepoto, ki jo je znala pričarati rodna govorica, napisana v primorski knjigi od molitvenika in koledarja kot najpogostejše rabljenih knjig pa do leposlovne in strokovne in znanstvene knjige. In kjer in kadar ni bilo Kolačkov in Prvih korekov, takrat smo si prvo učenost nabirali iz koledarjev, iz pratik. Zlogovali smo črke svetnikov in

mesecev in se vadili v mastno tiskanih naslovih, zakaj koledar je bil s svojo pisano biro črk, njihovih tipov in velikosti, prava, resnična čitanka. Pa ne le grafično, tudi vsebinsko je bil to, saj so se sestavki vrstili zdaj v prozi zdaj v poeziji, reki, ljudska modrost, šale in za vsakogar nekaj, lešniki in oglasi — vse to je bil pester živ mozaik, da pestrejši bi ne mogel biti...

Naj bi hoteli izhajanje koledarjev takó ali drugače časovno deliti, se nam neprestano vsiljuje večji ali manjši mejniki, ki so nastali kot posledica političnih premikov v posameznih dobah. Po njih bi lahko vseh teh 115 let, kolikor jih je preteklo od izida prvega primorskega koledarja, razdelili na 3 dobe: prva obsega čas od izida prvega tovrstnega tiska do 1916, druga od 1916 do 1945, tretja čas od 1945 do danes.

Prvi dobi je poleg nekaterih redkih posamičnih izdaj dala pečat izdajateljska dejavnost Andreja Gabrščka, ki si je od zadnjega desetletja prejšnjega stoletja pa do prve svetovne vojne na široko odprla pot na primorsko podeželje, posebno med vaško in trško inteligenco (učiteljstvo, duhovščino, uradništvo, trgovstvo). Bila sta to predvsem njegova oba Kažipota (kasneje Ročna kažipota). Na drugem mestu je treba omeniti Primožičeve oziroma Šeberjeve Ročne zapisnike za slovensko učiteljstvo. Tudi njim je bilo sojeno precej dolgo življenje, pa čeprav niso izhajali v posebno visoki nakladi, kar je razvidno iz nekaterih uvodnikov.

(dalje)

I Tržaškega

ZAKAJ NE TUDI SAMI?

Naš prijatelj in sodelavec L. K., ki se poklicno bavi s turizmom, nam je poslal naslednji prispevek, ki ga prav radi objavljamo (Ured.)

Marsikdo je že večkrat pisal o ekonomskih problemih, ki pobliže zanimajo slovensko skupnost v Italiji, in o sredstvih ter načinih, ki naj pripomorejo, da postane naša skupnost ekonomsko močnejša in s tem tudi bolj samostojna.

V zadnjem času je dal v tej zvezi konkreten predlog pisatelj Boris Pahor, ko je v nekem svojem govoru v Nabrežini poudaril, da bi morali Slovenci misliti tudi na zgradnjo lastnih trgovinskih ali turističnih objektov, na primer hotelov, s čimer bi mladini nudili možnost zaposlitve, da bi ji ne

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu bo tudi letos priredilo svoj tradicionalni

SLOVANSKI PLES

v dobrodelne namene, ki bo v soboto 8. februarja 1969 v prostorih hotel »Excelsior«.

bilo treba oditi v tujino s trebuhom za kruhom. Enako misel je na občnem zboru SKGZ izrekel predsednik PD »Igo Gruden« iz Nabrežine Antek Terčon, ki je dejal, da bi zgradba večjih turističnih objektov v naši pokrajini lahko bila protitež pobudam, ki jih uresničujemo naši sosede. Prav tiste dni je namreč mila objavljena vest, da je v načrtu gradnja dveh velikih motelov, od katerih bi prvi stal pri Bazovici in bi bil namenjen predvsem potnikom za Jugoslavijo, drugi pa bi nastal ob novem vstopu na avtocesto Trst-Beneške pri Sosljanu ter bi bil namenjen tako potnikom za Jugoslavijo kot tudi turistom, ki bi hoteli letovati na sesljski obali.

Resnična škoda bi bila, če bi takšni predlogi padli v prazno, zlasti če pomislimo, da nudijo obstoječi predpisi mnogo krepkih olajšav in krepko pomoč tistim, ki nameravajo graditi kak turistični objekt. Pri vseh teh pobudah imamo namreč naslednje pozitivne postavke:

1. **državni prispevek**, ki znaša 25 odst. celotnih stroškov. Če so ti predvideni na pr. na 100 milijonov (za nakup gradbenega zemljišča, zgradnjo objekta in opremo), bo prispevek znašal 25 milijonov.

2. **amortizacija** takšnega kapitala je predvidena na 6 ali 7 let; v najslabšem primeru na 10 let;

3. **investicija** v nepremičnine je najbolj gotova, saj imaš takoj kapital, ki ti ga vsakdo oceni po njegovi resnični vrednosti.

Za uspešno poslovanje takega turističnega objekta pa so danes nujno potrebni določeni rekviziti. Poleg večjega števila sob s kopalnico mora takšen objekt imeti primerno restavracijo, posebno dvorano za družabna srečanja, po možnosti nočni bar in še kak prostor za športno udejstvovanje (n. pr. prostor za keglanje ali ping-pong, igrišče za tenis ali odprt kopalni bazen).

Takšen turistični objekt bi bil vsestransko važen za našo manjšino. Poleg dejstva da bi nudil zaposlitev od 15 do 20 ljudem z določenim strokovnim znanjem, bi se v njem lahko izkazala slovenska kuhinja s tipičnimi slovenskimi proizvodi, ki so danes premalo znani in cenjeni; tu bi lahko gostovali domači ansambli, pevci, razni orkestri itd. Gre torej za pobudo, ki zasluži največjo pozornost pri tistih, ki se zanimajo za usodo naše narodnostne skupnosti. Uresničitev takšne pobude bi v naših ljudeh vzbudila novo zavest in bila krepak pripomoček v prizadevanjih za narodni obstanek.

L. K.

SKUPNO ROMANJE 1969

Skupna romanja tržaških in goriških Slovencev se vrste že devetnajst let.

Letos smo namenjeni na Montserrat, to se pravi v Španijo. Hočemo vas seznaniti z glavnimi točkami programa; podrobnosti boste našli v letakih, ki jih vsakokrat tiskamo za točnejšo obrazložitev potnega načrta.

Prispevek za posameznega udeleženca je 56.000 lir. Pri prijavi je treba plačati vpisnino 3.000 lir, 53.000 lir pa najkasneje do 31. maja

--0--

Tržaški župan Spaccini je v sredo obiskal v Ljubljani predsednika IS Slovenije Staneta Kavčiča in in ljubljanskega župana Košaka.

Openci pri županu

Ob koncu prejšnjega tedna so se zglasili pri tržaškem županu predstavniki Opencev v zvezi z dogodki v openski lekarni in z izjavami občinskega zdravnika dr. Russa. Odposlanstvo so spremili k županu občinski odbornik Hreščak in svetovavca Dolhar ter Wilhelm. Izročili so pismeno zahtevo, v kateri terjajo 1100 podpisanih Opencev (mnogi drugi še niti niso imeli priložnosti za podpis); naj se zdravnik Russo nadomesti zaradi svojih šovinističnih izjav z drugim občinskim zdravnikom, »ki naj bo ne samo strpeč v odnosu do prebivalstva, ne glede na narodnost, temveč, ki bo tudi brezpogojno obvladal oba tujak govoreča jezika.«

Župan je obljubil, da bo temeljito proučil obe zadevi, odpust lekarnarke Kacino ve in Russove izjave, ki podpihujejo mrž-

njo med obema narodnostima. Nato bo župan sprejel potrebne ukrepe. Na koncu je še poudaril, da želi občinska uprava dobro sožitje med Italijani in Slovenci in da podobni dogodki ne bi več vznemirjali mirnega vzdušja med njimi.

ZAHVALA

Ob znanih dogodkih na Opčinah sem prejel od mnogih strani izraze solidarnosti. Rada bi se toplo zahvalila vsem, ki so mi pisali ali pa so ustno potrdili pravilnost mojega ravnanja.

Posebna zahvala naj gre vsem openskimi Slovincem, zlasti pa tukajšnjim prosvetnim, političnim, športnim in drugim organizacijam.

Opčine, 12. januarja 1969.

Metka Kacin

»BOŽJI MEJNIKI« NA OPČINAH

V nedeljo popoldne je gostovala v Finžgarjevem domu na Opčinah igralska skupina Slovenskega odra z ljudsko igro »Božji mejniki«, prirejeno po Pregljevi povesti iz Istre z istim naslovom. Nabrala se je polna dvorana Opencev, ki so z užitkom sledili dobri igri pridnih igravcev in igravk. Igrali so Miro Opelt, Stana Kopitar-Oficija, Pavel Bajc, Boris Pangerc, Ivo Sosič, Sergij Kocjančič Marija Mislej, Marija Strekelj, Ivan Makuc, Franko Zerjav in Franko Volpi. Povest je dramatisiral in igro zrežiral Jože Peterlin.

Obilna udeležba je pokazala, da si naši Openci želijo dramskih predstav. Vendar pa bi prihodnjic radi videli tudi kaj bolj veselega, zlasti za predpustni čas. Hvaležni bi bili igravcem Slovenskega odra, če bi jih razveselili s kakšno dobro veseloigro.

PREDAVANJE O ČESKOSLOVASKI

Ob zaključku »Tedna edinosti« prireja Društvo slovenskih izobražencev v povezavi z Ekumen-skim centrom v Trstu predavanje z naslovom: *Položaj vzhodnih katoličanov na Češkoslovaškem po lanskih dogodkih v državi.*

Predaval bo izvedenec za vzhodna vprašanja, dr. Mihael Lacko, profesor na Vzhodnem inštitutu v Rimu, po rodu Slovak.

Predavanje bo v soboto 25. januarja ob 19. uri v ulici Donizetti 3, ko ima svoj redni sobotni večer Slovenski kulturni klub.

Beneška Slovenija

Klodič

CERKVENI KONCERT

Kulturno življenje po naših krajih se je zadnje mesece le nekoliko razgibalo.

V nedeljo smo imeli lep in umetniško podan cerkveni koncert v župni cerkvi v Lesah pri Klodiču. Nastopilo je 90 pevcev tržaških cerkvenih zborov pod vodstvom profesorja Mamola; na harmoniju jih je spremljal dr. Harej iz Trsta. Tržaške goste, samo Slovence, je pozdravil domači župnik. Za njim pa je govoril dr. Janežič, ki je v prvi vrsti pozdravil domačine in sosede, ki so cerkev popolnoma napolnili. Nato je z besedo povezoval pesmi, ki jih je župnik Lavrenčič prevajal tudi v italijanščino.

Mogočni zbor je zapel enajst pesmi domačih skladateljev Vrabca, Merkuja, Hareja, Vodopivca ter sedem drugih; po večini z božičnim besedilom. Slovenska nabožna pesem je v dovršenem podajanju globoko vplivala na poslušavce, ki se niso mogli dovolj zahvaliti našim Tržačanom za tako izredno kulturni užitek.

Podbonesec

LJUBEZEN DO RAJNIH

Stara resnica je, da se nahajajo še mnoga pokopališča po slovensko-beneških farah v zelo neurejenem in žalostnem stanju. Farani že skrbijo za grobove svojih rajnih, toda kapelice in zidovi se že več let marsikje rušijo ali pa jih sploh že ni več, posebno kjer nosijo skrb zanje občinske uprave.

Zadnje čase so pa le začeli tu pa tam tudi s popravili pokopališč. V podboneški občini so sklenili, da bodo uredili pokopališča v Mersinu, Arbeču in Roncu. Dela bodo stala okrog 17 milijonov lir. Dve tretjini bo plačala deželna uprava.

Pri tej priložnosti moramo izraziti tudi popolnoma človečansko in krščansko zahtevo, da bi smeli na grobove, kjer kdo želi, postavljati tudi napise v domačem jeziku, da ne bo prav v srcu Evrope veljalo, da »naši niso več niti grobovi...«

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tavčarjeva farsa „Red mora biti“

Devetega januarja je bila v tržaškem kulturnem domu prvič letos krstna predstava. Krstna predstava, kakor je v načrtu Slovenskega gledališča, da uvrsti vsako leto domačo noviteto v repertoar, če je le to mogoče. Zopet so izbrali delo lastnega umetniškega vodje, Josipa Tavčarja, kakor že kakih šest-ali večkrat v zadnjih desetih letih. Profesor Tavčar je imel tako priliko, da je sproti lahko svoja dela gledal na odru in jih presojal sam ter ob kritikah in pripombah gledavcev in recenzentov soočil svojo ustvarjalno moč z mnenjem javnosti. Takega položaja nima vsak dramski pisatelj in brez dvoma mu prav to dejstvo lahko pomaga k zorenju.

Nočem s tem reči, da je ta položaj umetniškega vodje privilegirani, saj ne razpolagamo z množico pisateljev. Gotovo tudi ne bi vsako delo pisatelja iz republike Slovenije bolj odgovarjalo okusu našega občinstva kot delo domačina. Vendar smo še vedno mnenja, da bi morali vsako novo in izvirno delo sprejeti le z nekim natečajem, pa čeprav bi bil morda rezultat isti, da bi bilo namreč izbrano isto delo.

Da se povrnemo h krstni predstavi sami. Ključno temu, da smo v zadnjih letih videli skoro vsako sezono (razen nekaj izjem) po eno novo Tavčarjevo dramo na odru, je vendar treba reči, da se avtor ne ponavlja. Seveda se lahko v tej ali oni osebi odraža ta ali ona poteza Tavčarjevega junaka, ki smo ga že srečali, lahko se pojavi ta ali ona avtorjeva misel, ki smo jo že slišali, vendar je tako v izbiri snovi, kakor v izvedbi vedno drugačen, vsaj v glavnem drugačen. To je vendar znak, da Tavčar išče vedno novih izrazov in da ga razjedajo vedno nova vprašanja.

Tokrat ponazarjajo nosivci dejanja svet ljudi, ki se prerivajo za oblast in ko so na oblasti, se oklepajo za vsako celo in z vsemi sredstvi. Ne trpe ugovorov, ne čustev, ne ljubezni. »Red mora biti«, zato, da jih ohranja na oblasti. In ko hoče zavladati nekdo brez »reda«, oziroma hoče vladati v neredu, s tem pokoplje svojo oblast, kajti sooblasti ne marajo takega vladanja.

Avtor pravi, da je sicer imenoval svoje delo farsa, vendar gre v resnici za realni svet, ki v njem živimo, čeprav se morda tega ne zavedamo. Zato tudi številni umori po pisateljevem mnenju niso karikature, ampak so le drastične upodobitve pravih umorov, ki jih »red« izvršuje z nekoliko drugačnimi sredstvi, da lahko še v naprej uspava družbo in hromi v njej vsakršno voljo do popolnejšega duhovnega življenja.

Tavčar je tedaj želel s svojimi junaki dokazati to svojo tezo. Trditvam je dal velik in zgoščen tekst in gledavec je moral čutiti iz vsega pisateljev namen. Z vsemi iznajdljivimi sredstvi je predstavljal to pisateljevo misel režiser Zarko Petan, saj je dal predstavi bleščečo, iznajdljivo, skoraj razkošno odsko podobo. Režiser je spoštljivo tolmačil besedilo in ga skušal na najbolj nazorni način postaviti pred gledavca. Zato se ni dotaknil okrajšav ali sprememb.

Mislimo, da ni noben gledavec vzel številnih umorov dobesedno. In da ni nihče mislil, da je zmožna poezija, ki jo recitira profesor etike in estetike spravit koga v resnici do nezavesti. Vendar je gledavec le iskal nekje odgovor, zakaj mora biti pesnik predstavnik prav take, nenavadne poezije in se mu je celo za trenutek zdelo, da bi še marsikdo omedlel, če bi mu kdo recitiral preveč in prebogosto samo slabe verze. V tej točki je morda rahla nedoslednost ali pa premalo jasna namera, ali pa preveč poudarjen recitativ igravca, ki uhaja pravilni patos.

Morda je tudi nekoliko preveč ali pisateljsko ali pa morda samo režijsko poudarjen govor prof. Finka, ki stopi na mizo in razlaga pisateljev credo, ker se lik nekako zlomi in ni več tisto, kar je bil, če ni bila v njem morda tako zelo zatajevana sila, da ves čas ni prišla na dan.

Kakor se zdi zastavljena ekspozicija hitra, se pa morda le nekoliko predolgo ponavlja in bi morda bila učinkovitost dela večja, če bi bili dogodki nekoliko bolj strnjeni, morda nekateri reducirani. V celoti bi rekli, da je prvi del ekspozicijsko zanimiv, da pa je drugi del tako po tekstu kot režijsko premalo domiselni in premalo jasen in razvit. Tu bi se moglo dejanje razviti v alterna-

tivo dvema oblastnežema, tako da bi gledavec lahko izbral in sodil ter iskal pot iz zablod časa. Tako bi imelo tako angažirano delo svoj pomen in misel.

Tavčar je pisal kričke s ceste, iz palač, takih in drugačnih, pisal je laž, ki jo oznanjajo ljudje, saj mislijo povsem drugače in delajo drugače, kot govorijo. V vsem tem je pisatelj zelo iskren, pesimist, marsikje oiničen, gotovo pa resnicoljuben. Ker je tako zelo prisluhnil času in ljudem, morda zveni njegova govorica malce vsakdanje. Pisatelj bi mogoče delo nekoliko strnil in mu dal večjo, bolj prečiščeno pesniško podobo.

Kot smo že rekli, je režija izluščila vse odtenke dramskega teksta in verno poudarila zunanjo sliko figur, ki ponazarjajo ukazano poslušnost ali pa grobo ukazovalnost. Tudi streljanje, odvažanje mrtvih, spopadi, pa vse drugo je režiser Petan izvedel z veliko obzirnostjo in s tankim poslušom, tako da so ostali vsi prizori na ravni resnih izpovedi, ko bi lahko zelo hitro zdrknili do neresnega odmeva. V kolikor se le preveč ponavljajo, je seveda težko najti novih izvernih rešitev.

Tudi prostor v tem visokem nebotičniku, kjer se odigrava dejanje, je bil skladen s celotno zamisljivo dela in režije, saj mu je dal Niko Matul pisano podobo, premakljive stene in mnogo tehničnih učinkov.

Težke igravske podobe so ustvarjali igravci z veliko prizadevnostjo. Tako je bil Perun Staneta Starešiniča vseskozi novotni morda v prvem delu močnejši kot v drugem, ker mu tudi pisatelj ni dal več prave važnosti. Svojevrstno podobo prof. Finka je ustvaril Jožko Lukeš; posebno začetni nastop je prepričljiv, ko se s svojo zadržano skromnostjo preriva v ospredje oblasti. Kasneje se je morda njegova zunanja podoba celo preveč spremenila, čeprav najbrže zahteva tako pisatelj kot režija od njega, da se v svoji oblasti razbohoti. Seveda pa tudi ni povsem jasno, zakaj mora biti prav nekaka karikatura nosivec duhovnega sveta in glasnik pisatelja v spopadu z grobstvo, čeprav se je tudi sam kasneje poslužil. Težko vlogo Vesne je reševala Lidija Kozlovičeva, ki ji je dala izraz miline in ljubezni, to so pač igravska sredstva, s katerimi razpolaga ta igravka v lepi meri. Zdi pa se, da je hotel pisatelj od Vesne več in še mnogo več telesne mesene vabljalivosti in vsiljivosti, s katero lahko omreži te

prazne in vsakdanje, plitve ljudi. Hijacint Silvija Kobala je morda v delu manj izrazita ali pa zelo navadna podoba, tako da ni mogel igravec iz nje narediti kaj več, kot je pač njemu, oziroma njegovemu igravskemu izrazu najbolj odgovarjalo. Stane Raztresen je z njemu lastno resnostjo in prizadevnostjo izoblikoval vdani tip Kreta, ki si končno sam posadi čepico vladajočega polkovnika na glavo. Podoba važnega in odločujočega sluga z vsemi značilnostmi vdanosti in tragike take poslušnosti je zaigral Danilo Turk, ki je posebno s svojo pojavo povsem odgovarjal avtorjevi zamisli. Alojz Milič pa je v podobi Sivega gospoda in Krata z globino in barvitostjo svojega glasu vtisnil značilnost lastnega izraza. Miranda Caharija je v kratki vlogi Zive prizadevno obarvala dogodek. Poleg teh so nastopili še: Livij Bogatec kot Mladenič, Dušan Jazbec kot Krut, Selma Micheluzzi kot Plesavka, Enio Reinhardt in Aleksander Pertot kot slugi, pa še Anton Kalc, Josip Suštaršič in Ludvik Zajc kot gospodje. Zelo važno je bilo, da so tudi vsi ti igravci v režijski zamisli verno odigrali vsak svojo vlogo in prispevali k celotni predstavi vsak svoj del. Kostume je zamislila Alenka Bartlova, glasbo pa je napisal Aleksander Vodopivec.

Najnovejša dramsko delo Josipa Tavčarja je vzbudilo v naši javnosti mnogo zanimanja in bo še nekaj časa predmet razgovora o literarni kvalitetnosti.

J. P.

Kulturne novice

Organizacija slovenskih univerzitetnih študentov je izstopila iz Zveze študentov Jugoslavije ter snuje lastno zvezo, ki bo povezovala študentska društva različnih ideoloških značajev.

Kriza uredništva mariborske revije »Dialogi« je bila zdaj po dveh mesecih rešena. Uredništvo je bilo razširjeno in vanj je bil pritegnjen tudi koroški pesnik Erik Prunč, predsednik zveze koroških katoliških prosvetnih organizacij. Prunč je asistent dr. Matla na slavistični katedri graške univerze.

Bojan Stih, ravnatelj Drame SNG v Ljubljani, je prošil za razrešitev, »da bi s svojim odstopom omogočil lažje razreševanje problemov, ki so se nakopičili v tej kulturni ustanovi«.

Odstopil je tudi upravnik Slovenskega ljudskega gledališča v Celju Slavko Belak. Svoj odstop je sporočil kar na oglasni deski. Vzrok ni znan.

Izšla je nova, 7.-9. številka revije »Nova pot«, ki jo izdaja Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov SRS v Ljubljani. Revija prinaša aktualno in zanimivo vsebino.

11. številka revije „Teorija in praksa“

Ze večkrat smo imeli priložnost opozoriti na nenavadno dobro slovensko revijo »Teorija in praksa«, ki jo izdaja visoka šola za politične vede v Ljubljani in ki se odlikuje zlasti po realističnem obravnavanju slovenskih političnih in socialnih problemov. Realistično pa osvetljuje v raznih anketah tudi kulturna in prosvetna vprašanja. Poleg tega je opaziti, da se sodelavci te revije trudijo, da bi odpravili površno, neslovensko in vulgarno aktivistično izražanje iz političnega izrazoslovja ter politični jezik spet približali normalni slovenski govorici, iztrebljajoč iz njega vse nabuhlo frazerstvo in pretiravanje.

Taka je tudi enajsta lanska številka »Teorije in prakse«. Uvodni članek je napisal Stane Kranjc pod značilnim naslovom »Partija in demokracija«, v katerem pravi med drugim: »Dogodki v letošnjem letu so z vso ostrino znova oživili mnoga vprašanja demokracije in socializma, posebej se vprašanja vloge in križpotij revolucionarne avantgarde v razmerah, ko je delavski razred izbojaval revolucijo. Odnos partija-demokracija postaja tako odločujoč odnos. Od njega je v dobri meri odvisen demokratičen razvoj nasploh.« Očitno je, da misli Stane Kranjc med dogodki v letošnjem letu tudi tisto, kar se je dogajalo na Češkoslovaškem pred sovjetskim vdorom in kar se dogaja danes. To zveni tudi iz zaključnih besed njegovega članka, kjer pravi: »Razvoj demokratičnega socializma je v marsičem usodno povezan s spreminjanjem vloge vodeče idejno-politične sile. Njena lastna evolucija v resnično demokratično, a obenem učinkovito organizacijo z razvito potrebo in velikim poslušom za teoretično delo, je hkrati važno, pogo-

sto celo usodno vprašanje demokratične in humanistične vizije socializma sploh.«

France Vreg je avtor članka »Svetovna javnost in avtentičnost javnega mnenja«, v katerem zastavlja važno vprašanje, če smo pravilno obveščeni o tem, kaj se dogaja v svetu, glede na vedno večjo koncentracijo in monopolizacijo obveščevalnih sredstev in organizacij. To vprašanje si zastavlja v zadnjem času marsikdo in odgovori so povečini negativni, saj na primer ni mogoče zvedeti prave resnice niti o najvažnejših dogodkih v svetu, kot so vojna v Vietnamu, vojna med Nigerijo in Biafro, položaj v arabskih državah in še marsikaj drugega.

Aktualna in zanimiva je obširna anketa o temi »Vloga slovenske republike«, pri kateri je sodelovalo večje število pravnih, gospodarskih in upravnih strokovnjakov. Anketa spada v okvir znanega teženja, da bi zadobila slovenska republika tako politično, gospodarsko in socialno vlogo, da bi resnično predstavljala vsaj nekaj tistega, čemur pravijo slovenska državnost. Anketa je osvetlila tudi odnos med republiko in občinami.

Slavko Soršak piše o odnosu mladih do Zveze komunistov. Filip Lipovec o dvojnem pojmovanju ekonomske integracije, Julka Sever o religioznosti študentov filozofske fakultete, Janez Jerovšek o stankah kot oblikah konflikta.

—0—

V tiskarni Graphis je v tisku pesniška zbirka Marjana Breclja pod naslovom »V času odmaknjena sidrišča«. Zbirko je založila revija Mladika, katere pesniški sodelavec je Breclj.

Sodobno kmetijstvo | Še o Mansholtovem načrtu o kmetijstvu

V zvezi z Mansholtovim načrtom o bodočem evropskem kmetijstvu, ki smo ga posredovali našim bralcem v zadnji številki, bi radi osvetlili, preden se posebej dotaknemo vprašanj, ki zadevajo naše kmetijstvo, še nekaterih problemov splošne narave.

Preusmeriti evropsko kmetijstvo

Poplava mleka, surovega masla, nekaterih vrst sadja potiska sama od sebe v ospredje problem evropskega kmetijstva. Evropsko kmetijstvo temelji le deloma na tržni organizaciji, s pomočjo katere bi moralo priti do ravnotežja med potrošnjo in ponudbo. Cene določa namreč za vrsto pridelkov že vnaprej država, ki se obvezuje za odkup odvečne proizvodnje in ki subvencionira kmetijske cene, kadar zdrknejo pod določeno raven. Kljub milijardam, ki jih dajejo države EGS na razpolago, se položaj kmetijstva bistveno ni izboljšal. Mansholt je povedal, da se položaj kmetijstva sploh ne da izboljšati na podlagi zajamčenih cen in da je edina pot, po kateri bo treba usmeriti evropsko kmetijstvo, sprememba njegovih struktur.

Cilj je v nizkih proizvodnih stroških

Mansholt, pa tudi drugi, poudarjajo, da je EGS nastala med drugim tudi iz potrebe, da se zaščiti potrošnik. Potrebne so torej nizke cene, kar pa je moč doseči le z nizkimi proizvodnimi stroški. Današnje stanje je ravno zaradi tega postalo nevzdržno. Treba bo odpraviti drago subvencioniranje odvečne proizvodnje (surovo maslo, sir za ribanje, oljčno olje, pšenica itd.) in treba bo vzpostaviti minimalne enote za kmetijsko proizvodnjo. Kajti ekonomsko sposobna kmetijska podjetja si edina lahko zagotovijo in omogočijo dolgoročno investiranje. Za kmetijstvo so značilne pretežno take investicije, ki imajo tudi 50-letno amortizacijsko dobo, okolnost torej, ki nas po svoje opozarja na pomen, ki ga ima v kmetijstvu velikost podjetja, ki je pač odvisno od proizvodnje.

Izhod iz krize ni v zvišanju cen

Nekateri kritiki Mansholtovega načrta trdijo, da je izhod iz sedanje krize mogoč z zvišanjem cen kmetijskim pridelkom. K temu je treba reči, da je EGS že danes nasičena z vrsto pridelkov. To se dogaja posebej na sirsko-mlekarskem sektorju, medtem ko vlada občutno pomanjkanje pri govejem mesu. Zvišanje cen je doslej povzročalo povečanje proizvodnje. Na ta način je tudi prišlo do velikanskih količin sira in surovega masla, ki jih lahko prodaja zaradi nasičenosti domačega trga, samo še v države izven EGS in to z veliko izgubo. Užiteniki visokih proizvodnih cen so samo tisti, ki proizvajajo z nizkimi proizvodnimi stroški. To pa so v glavnem samo francoski in holandski kmetovalci. Če pa bi npr. zadostili potrebam glede govejega mesa, bi to lahko imelo hude posledice na izvoz industrijskih izdelkov v države v razvoju, ki v glavnem plačujejo z govejim mesom.

Posledice zvišanja cen

Kot vedno doslej se avtarhija na tako občutljivem področju, kot sta prehrana prebivalcev in kmetijstvo, ne izplača, ker zvišanju cen sledi občutno povečanje proizvodnje. Zaradi višjih cen pa trpi potrošnja. Države, ki so uvedle višje cene so prej ali slej prisiljene zaščititi svojo proizvodnjo. Protekcionistični ukrepi pa povzročajo zmanjšanje trgovine in napetost v meddržavnih odnosih. Niti ne smemo pozabiti dejstva, da se v nasprotju z industrijskimi proizvodi, kmetijske proizvodnje ne da povečati preko neke določene meje. Te meje so glede kmetijskih pridelkov ozke, ker se človek več kot do sitedga ne more najesti, pa naj to zveni še tako banalno.

Problem odvečne proizvodnje in pomoč državam v razvoju

Niti ne more veljati argument, ki se pogosto sliši, da bi namreč odvečno proizvodnjo lahko darovali deželam, kjer razsaja lakota oziroma, kjer vlada pomanjkanje. To ne bi pomenilo nič drugega kot to, da bi morala dotična država s pridelki v presežku, najprej odkupiti te od svojih kmetovalcev, s čimer pa bi se, na temelju prej povedanega, problem v ničemer ne spremenil. Če pa hoče kaka država pomagati odpraviti lakoto s sveta, je bolje, če to stori s pomočjo smotrskih investicij v dotičnih državah, kot pa da jim nudj enkratno ali priložnostno darilo. Nobeno darilo namreč ne more nadomestiti stalne proizvodnje. S tem ni rečeno, da se deželam v razvoju ne sme pomagati in da se jim ob potrebi ne sme ničesar darovati. Hotelj smo samo nakazati, da to ni tako enostaven problem. Dobrodelstvo pač probleme kvečjemu omili, ne more pa jih odpraviti oziroma rešiti. Cilj pametne kmetijske politike pa je v ravnotežju med ponudbo in povpraševanjem. Problem

postane na tem mestu resen, ker bi, ako bi hoteli doseči ta cilj, morali uvesti resnično globoke spremembe, morali bi iti odločno na pot komasacije, na uvajanje ustreznih tipov proizvodnje, na pot temeljite poklicne pripravljenosti kmetovalcev, na pot združništva. V tem oziru ni niti toliko pomembno, če Mansholtov načrt ne ustreza povsem našim razmeram (o tem prihodnjič), poglavito je dejstvo, da bo zbudil odgovorne kroge in vse tiste, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, da razmišljajo o položaju, v katerem se nahajamo in da se odločijo za korenite ukrepe.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

GOSTOVANJE OPERE HRVATSKEGA NARODNEGA KAZALISTA IZ ZAGREBA

DMITRIJ SOSTAKOVIC
KATARINA IZMAJLOVA

Opera v štirih dejanjih (deset slik)

Po noveli N. Leskova »Lady Macbeth Mcenskoga okraja«

libreto napisala A. PREIS in D. SOSTAKOVIC

Prevod: STANKO GASPAROVIC

Dirigent: MILAN HORVAT

Režiser: KOSTA SPAIC

Pomočnik režiserja: STANKO GASPAROVIC

Scenograf: ZLATKO BOUREK

Kostumograf: INGA KOSTINCER

Zborovodja: DARKO MONDAKOV

V petek, 24. januarja ob 20.30

V soboto, 25. januarja ob 20.30

V nedeljo, 26. januarja ob 16. uri.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav. Rezervacije po telefonu 734-265.

Abonenti Slovenskega gledališča imajo 50 odstotkov popusta.

PREDAVANJE O TRZASKEM GOSPODARSTVU K A S T A

vabi vse, ki se zanimajo za tukajšnja ekonomska vprašanja, na predavanje g. Oda Kalana O TRZASKEM GOSPODARSTVU ki bo 23. t. m. ob 20.30 v Mali dvorani Kulturnega doma.

ŠPORT MEDNO ŠA MLADINO

Bor poražen v Padovi

Borovi odbojkarji so se žal iz Padove vrnili poraženi. Proti tamkajšnjemu moštvu Pagnin niso znali ponoviti odlične igre, ki so jo prejšnji teden predvajali proti tržaškim gasilec. Naši fantje tokrat niso bili najboljše razpoloženi. Razigrali so se le v drugem setu, ki so ga po lepi borbi tudi osvojili. Enakovredno so kljubovali močnim domačinom tudi v tretjem, prvi in četrti set pa so morali prepustiti nasprotniku skoraj brez odpora. Pri plavih sta tokrat zelo dobro igrala le Vodopivec in Uršič. Pri domačinih pa sta bila stebra ekipe državni reprezentant Moise in Čeh Humhal. Končni rezultat: Pagnin - Bor je 3:1 (3, —12, 10, 3).

Kljub dobri igri poraz

Borovi košarkarji, ki igrajo v promocijski ligi, so preteklo nedeljo nastopili proti vodeči ekipi Patriarca iz Vidma, in sicer na nasprotnikovih tleh. Plavi so tokrat zaigrali zelo dobro in uspešno kljubovali močnemu nasprotniku. Le pomanjkanje menjav je bilo za Borovce usodno. V 15' II. polčasa je moral namreč z igrišča zaradi petih osebnih prekrškov Ambrožič, ko je bilo stanje še zelo izenačeno 27:29. Trener Mari ni imel na razpolago enakovredne rezerve in Videmčani so to seveda izkoristili. Končni rezultat: Patriarca - Bor 43:31 (17:11).

Bor je nastopil v postavi: Tavčar, Fabjan 3, Kafol, Spacal 14, Stare 2, Sirk 4, Kralj, Ambrožič 6, Cermelj, Zavaddal 2.

Državni turnir v Novari

Državnega turnirja v namiznem tenisu v Novari so se preteklo soboto in nedeljo udeležili tudi štirje slovenski igralci iz Trsta: brata Boris in Edi Košuta, Franko Cattonar in Peter Ukmar. Dosegli so zadovoljive rezultate. Državni prvak Boris Košuta se je tokrat moral zadovoljiti s četrtnim mestom, ker je v polfinalu naletel na izredno razpoloženega državnega reprezentanta Pelizzola iz Milana, kateremu se je vdal v štirih setih. Edi Košuta se je med drugokategorijski prebil med prvih šestnajst, za vstop med prvo osmerico, pa je po ostri borbi klonil pred Bellatijem 1:2 (—20, 14, —18). Zelo dobro pa se je odrezal mladi Peter Ukmar, član S.D. Sokol, ki je med mladimi zasedel odlično šesto mesto.

Namiznoteniška ekipa S.Z. Bor, ki bi morala prihodnjo nedeljo nastopiti v Bocnu proti tamkajšnjemu moštvu Recoaro, je točki osvojila brez borbe, ker se je moštvo iz Bocna odpovedalo nadaljnemu tekmovanju. Bor je sam v vodstvu svoje skupine B lige in ima letos izredno možnost, da prestopi v A ligo. Borovci bodo odigrali prihodnjo prvenstveno tekmo šele 9. februarja v mestnem derbiju proti ekipi C.G.S.

ZGODBA O

Bučku

42. Bučko je spoznal tudi druge prebivalce gozda. Mnogo je bilo kosov, ki so tako lepo prepevali.

Zdelo se mu je čudno, kako da so mladi koski, ki so že toliko zrastle, da so bili skoraj že večji od svojih mamic, še vedno sili v starše in odpirali kljune. Očka in mamica sta lovila muhe in jih požrtvovalno spuščala v nenasitne kljune.

»Pojejo lepo, že res, o vzgoji otrok pa nimajo pojma.« je vedno govorila veverica.

Šeasoma se je Bučko privadil gozdni hrani. Sam si je iskal za kljun užitne reči, najrajši se je sladkal z borovnicami in jagodami, ki so jih bile polne vse sončne jase in pri-sojne rebrji. Postal je že pravi prebivavec gozda.

Neke noči pa v svojem gnezdu ni in ni mogel spati. Pod njim sta nenehno škrebjali gozdni miški.

»Rajši bi stanovala blizu živalskega vrta. Tu je polno nevarnosti.« je tožila miška, mišek pa je odgovarjal: »Tu je lepše in žira bo letos doovlj. Le česa bi se balal!« Prav tedaj je čisto blizu Bučka nekaj zacvililo, tenko in žalostno...

43. »Uhu! Uhu!« se je nekaj grozljivo oglasilo in na osredni veji se je prikazalo dvoje ogromnih žarečih oči.

Bučko se je napravil čisto majhnega, miški pod drevesom pa sta otrpnili. Velika krila so zaplahutala, miški sta presunljivo zacvilili in že je Bučko zagledal veliko temno sen-co, ki se je oddaljevala. V daljavi pa se je spet oglasilo: »Uhu! Uhu!«

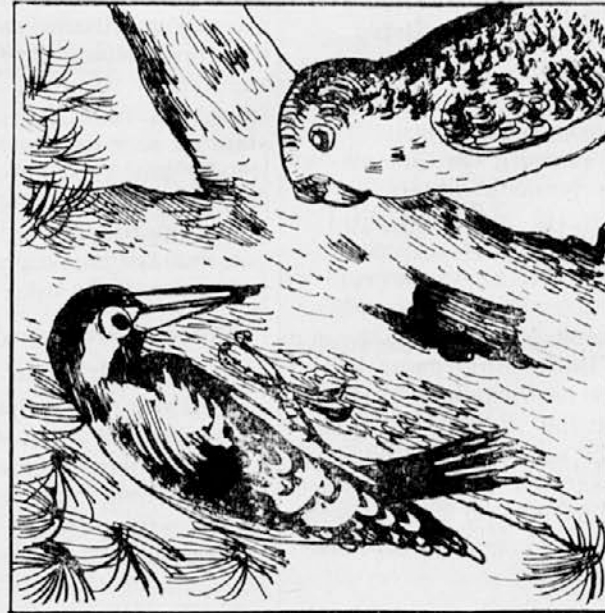

Bučko se je tresel v svojem gnezdecu. Sele sredi noči je zadremal.

Ko je zjutraj zagledal beli dan in slišal običajni nastop pevcev s perjem in perutmi, mu je kar odleglo. Poiskal je Jakopina in mu povedal svoj nočni doživljaj.

»Sova. Je bila. To ti je pičič! Velik je in močan, samo ponoči leta. Nam pičicem ne stori nič hudega.«

»Kaj pa je tisti živalski vrt, ki sta se o njem pogovarjali miški pod mojim domom?«

»Živalski vrt?« Kar z menoj pojdi!»

»Ne bodi neumen, Jakopin,« je klicala za njima veverica, potem pa nejevoljno kimala predse. »Odtetela sta. Mar bi se za dom brigala!«

Bučko in Jakopin sta letela skozi gozd. Na istem koncu ni bil Bučko še nikoli. Nenadoma se je Jakopin ustavil in pomignil Bučku, naj molči.